К 792/Д 87
120000868756
97/1858/30 ст.

ТЕАТЪР „САВА ОГНЯНОВ" – РУСЕ

СТАРИЯТ СЕРВИЗ

от

МИХАИЛ ВЕЛИЧКОВ

постановка

РУМЕН ЧАКЪРОВ

сценография

ВИОЛЕТА РАДКОВА

музикално оформление

МИХАИЛ ШИШКОВ

тържествено откриване
на сезон 1978 — 1979 година
15 декември от 19 ч. в операта

К 792/Д87

Националните прегледи на българската драма и театър, които се провеждат всеки пет години, се превърнаха в силна, хубава традиция, която тонизира и окриля развитието на съвременното ни театрално-сценично изкуство. Свързани с кръглите годишнини, отбелязващи победата на социалистическата революция у нас, тези прегледи се превръщат в тържествена демонстрация на постиженията, на идейно-художествените победи, на възхода на талантите на целия български театър. Нещо повече, освен равносметката, всеки преглед е и набелязване на нови пътища, на по-далечни хоризонти, на открити перспективи.

Тази година е отново решителна за нас. Намираме се пред прага на Шестия национален преглед на българската драма и театър. По-значителна творческа задача от тази да ознаменуваме 35-тата годишнина на Девети септември с най-високи за етапа творчески успехи ние нямаме. По всичко изглежда, че престои едно от най-крупните досегашни художествено-творчески състезания, защото този път няма да се прави оглед на постигнатото през последните пет години, в затворените рамки между два прегледа, а ще се преценява сумарно ръста на националния ни театър за целия период на социалистическото му съществуване. Тази задача веднага поставя въпроса за още по-завишени критерии на идейните и художествени ценности, за трайността и дълголетието на създаденото и постигнатото.

Русенският драматичен театър „Сава Огнянов" тръгва към голямото събитие със значителен, респектиращ актив — нови български пиеси, смели опити, дръзновени търсения. Тръгва с високо вдигнато чело, с оправдано самочувствие и нарастнал авторитет.

Нека му пожелаем традиционното, но винаги сърдечно и дружеско „НА ДОБЪР ЧАС!"

Изтъкнатият наш писател — драматург Михаил Величков е роден на 13 ноември 1917 г. в София, в семейството на юрист. През 1941 г. завършва право в Софийския университет „Климент Охридски", след което следва философия. Изучава театрално изкуство във Виена и Берлин, но след разкриване на една нелегална антифашистка група се налага да напусне Германия.

Първите му публикации се отнасят към 1935 г. в прогресивното младежко списание „Ученически подем". През 1936 — 1937 г. е главен редактор на същото списание. След Девети септември 1944 г. е редактор в издателство „Народна култура", главен редактор в „Профиздат", бил е главен секретар на РАБИС (1952), редактор и зам. гл. редактор в сп. „Театър" (1953 — 1966), понастоящем е драматург в Народния театър за младежта.

Михаил Величков дебютира в драматургията с многоактните пиеси „Катерина идва при нас" и „Господари на щастието", написани специално за Народния театър за младежта в София и поставени на негова сцена. Следващите пиеси на Величков са „Мечтите в изпитание", „В края на нощта", „Автобусът тръгва в 18,30", „С коня ход напред", „Спирката" (удостоена с награда на конкурс във Франция), „Ножът" („Дългото мълчание"), „Едно момче ходи по вълните", „Бягството" и други, поставени на сцените на редица наши театри. Междувременно авторът пише серия малки пиеси с по две действуващи лица под общото заглавие „ТЯ и ТОЙ". Някои от тях под заглавие „Два начина да се ядат сладки" бяха поставени в столичния „Театър 199", други са излъчвани по телевизията или радиото у нас и редица страни като Полша, Унгария, Швейцария, Франция. Михаил Величков е автор и на голям брой сценарии за телевизионни пиеси, сериали и други, добили жив отклик у публиката.

Русенският драматичен театър се среща за трети път с творчеството на този виден наш драматург. След постановките „Господари на щастието" и „В края на нощта" нашият състав работи върху най-новото произведение на писателя „СТАРИЯТ СЕРВИЗ", което получава на русенска сцена своята първа защита.

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"
120000868756
447840

Измъчват го шест дни и шест нощи. Средствата за мъчение: тояги, железни пръчки, торби с пясък, изгребан от река Марица, менгеме, въжета, гуми, клечки, ножчета за бръснене. Адресът на преизподнята: град Пазарджик, околийско полицейско управление.

На всички въпроси той отговаря с мълчание. При река Тополница, в една гъста горичка, пред кама и пистолет, кръстосани върху червена кърпа, бавно и тържествено е изричал: „Заклевам се да пазя всички тайни на организацията. Ако издам нещо на врага, нека ме накаже оръжието, което виждат очите ми..." Година на клетвата — 1923. Месецът — деветият, септември. Сега е 1925 година. Месецът е четвъртият — април.

Вечерта на седмия ден полицаите се връщат пияни от стария „Тракийски хан". Възват краката и ръцете му, измъкват вратата на мазето, препасана с дебели железни ленти, полагат я върху гръдния му кош и всички и петимата — стъпват на нея. Така започва „шопското". Полициите се хващат за коланите, удрят крак: „Ха сега де! Дръж се, земьо!", прикляквт: „Уха! Иха!", изправят се: „Де гиди, млада попадио!". Случва се някой да падне от вратата, но това само развеселява останалите.

В полунощ един от полицаите казва: „Хорото е много изморително. Хайде малко танци". Така си „спомнят" за Стоян Андреев. Старши полицаят се надвесва над него: „Ей, батинка, как си по тангото? Хайде, издуй бузите за една мелодия, пък ние ще я съчиним с краката!" Стоян Андреев не отговаря. По устните му е избила бяла пяна. Това озлобява старши полицая: „Така ли? На баташки дръвник ще ми се правиш, а!" Скача от „мегдана" и започва да го рита в главата. Стоян Андреев се надига на лакти: „Знам едно танго, но по него вие ще танцувате след време..." Надмогва болките в гърдите си и запява „Интернационалът". Това е лебедовата му песен...

След 9 септември 1944 година припомнят на петимата полицаи провикването им: „Дръж се, земьо!". Старши полицаят облизва мъчително устните си: „Така беше, ама дойде ред да извикаме: „Дръж ни, земьо!".

9
6

... След като убитите са нахвърлени в съседните стаи, Моллов тръгва между тях. Търси неугаснали искрици живот. И ако ги открие — бърза да ги смачка с яростен ботуш, с железен удар...

След Девети септември сенките на всички задушени от него, доубивани, тъпкани, разсичани, ще изпълнят стаята му, ще се втурнат към него и той, ужасен и ридаещ, ще сграбчи пистолета и ще сгреля в слепоочието си, веднъж, два пъти... докато показалецът му замре безчувствен вър ху спусъка.

* * *

Питат го за извършеното предателство. Въпросът е: „Защо го предаде?". Той опипва пода с търсещ поглед, преглъща мъчително. На края казва: „Защото го търсеше властта". Следва нов въпрос: „И какво от това?". Запита ният възкликва: „Как какво от това? Щом го преследва властта, значи е лош човек!"

* * *

— В някои вечери аз не участвувах в избиванията, тъй като по това време се грижех за болната си жена, болна от жлъчка и тичах по аптеките за лекарства...

* * *

СТАРИЯТ СЕРВИЗ

драма от МИХАИЛ ВЕЛИЧКОВ

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА

СТЕФАН ПЕШЕВ	*Константин ДИМЧЕВ* *Трайко НАЧЕВ*
КИРИЛ *негов син*	*Валентин ГАДЖОКОВ*
НЕИЗВЕСТНИЯТ	*Георги НИКОЛОВ*
ИВАН ДЕНКОВ *фелдфебел*	*Климент МИХАЙЛОВ* *Божидар МАНЕВ*
МАЙКАТА *първа жена на Пешев, починала*	*Стефка СТЕФАНОВА*
КРИСТИНА *втора жена на Пешев*	*Марина ПРАШАНОВА*
ОЛГА *приятелка на Кирил*	*Миланка ПЕТРОВА*

Прокурорът: — Вие религиозен човек ли сте?

Подсъдимият: — Да.

Прокурорът: — А как примирявахте своето участие в убийствата през 1925 г. със своето религиозно чувство?

Подсъдимият: — Аз на младини не бях религиозен, обаче цялата тази работа така ме уплаши и потресе, че наистина търсех успокоение и опрощение на греховете си...

* * *

— В слабо осветените помещения на Артилерийския полк видях и други групи настрана, и те работеха там.

— Какво работеха?

— Работеха същото. Вземаха задържаните лица и с примки от въжета ги бесеха.

— Ние сме свикнали под работа да разбираме други неща, например да се оре, да се копае, да се създават блага. Но когато се убиват хора, това се нарича убиване.

— Виноват. Убивахме ги.

* * *

Зад смъртта на всеки Моцарт откриваме нерядко тъмната сянка на някой Салиери. Завистта на посредствениците в смутни тежки времена изпълзява като влечуго, за да клъвне някой истински творец. Завистта като мълния удря онова, което е високо, светло, талантливо, щедро и изобилно. Щедрото изобилие е тежка присъда над безплодността... И още един път разбираме, че когато загива истински творец, много често някой бездарен, безплоден и амбициозен интелектуалец е смесил своя дъх с диханието на убийците.

Репетициите са вече в ход, но Михаил Величков е дошъл за първи впечатления и последни поправки над текста. След няколко часа ще отлети обратно за София. Режисьорът Румен Чакъров отнася поправените страници на машинописката, а ние с Михаил Величков оставаме в гримьорната. Тук е тихо, от прозореца идат меките лъчи на есенното слънце и струи следобеден хладен въздух.

— От последната премиера на Ваше произведение на русенска сцена вече изминаха доста години. Ето Ви отново при нас. Няколко думи по този повод?

— Инициативата за това последно сътрудничество дойде от страна на театъра и това ме зарадва. Приех предложението преди всичко защото се касае до един творчески екип, на който мога да се облегна с доверие, а евентуално и да експериментирам нещо ново и по-сложно.

— Ние Ви предложихме отново да се върнете към Вашата известна пиеса „Ножът", играна в редица наши театри, а в Националния ни театър под заглавие „Дългото мълчание", за да постигнем съвместно по-крупни философски съвременни измерения. Какви са промените?

—Не може въобще да се говори за промени, ние имаме една напълно нова пиеса, макар че темата е вече разработвана от мене.

— Колко време продължи съвместната Ви работа с театъра?

— Ако съдя по напрежението — много време. Фактически то се изрази в два месеца, но извънредно трудни, напрегнати.

— В какво по-точно постигнахте новото в тази нова Ваша пиеса?

— Аз извадих темата от пластовете на по-далечното минало, за да я доведа, така да се каже, в наше време. Сега отидохме в много по-широк план на идеите и заключенията, на идейно-смисловите обобщения, а в естетически план стигнахме и до по-съвременни, модерни средства и гледища.

— Върху какво съсредоточихте вниманието на режисьора, когато му поверявахте творбата си?

— Трябва да призная, че по-скоро той съсредоточи моето внимание, като по-млад човек с повече изисквания. Съществуващата генерална тема за насилието сега прерасна и се задълбочи, засягайки и темата за страданието и състраданието. Всъщност за страданието като превъзмогване на личността. По този начин сега разглеждаме проблеми за насилието не само в социално-политически, но и в морално-етичен план.

— А какво бихте споделили със зрителя извън пиесата?

— Заедно с режисьора бихме искали да споделим, че сме опитали нещо ново. Постарахме се да придадем на познатата ни тема сложна, психологически по-достоверна форма, да елиминираме ред театрални условности и да преминем към естествения психологически живот на героите. Работата е там, че театърът е една условност, простите неща се претворяват с твърде сложни сценични средства. Един естествен диалог на улицата, пренесен на сцената вече не е естествен, а звучи неясно, двусмислено, объркано. Затова се помъчихме да постигнем достоверността на живота, без да пренасяме автоматически житейските средства.

— Като автор, участвувал във всички досегашни пет национални прегледа на българската драма и театър, какво Ви вълнува пред прага на Шестия?

— Нищо не ме вълнува. Аз пиша, не съм съчинил нито една от пиесите си за участие в преглед. Навярно ще участвувам, но то ще стане без инициатива от моя страна. Както решат театрите.

— Какво пожелавате на колектива на театъра през този тежък сезон с тези негови твърде отговорни представления в чужбина и на националния преглед?

— Като приятел и автор на театъра и като дъл гогодишен негов почитател аз винаги следя неговата продукция и я ценя, ценя и хората, целия екип от творци, които заслужават да бъдат повече в оптиката на внимание на нашата критика. Обичам този театър, защото тук се прави изкуство, което не разчита на непременна печалба. Разбира се, пожелавам на всички високи творчески завоевания, успех в отговорните представяния.

Миналото подхранва бъдещето и се разкрива в него. Много неща ние виждаме и научаваме ощё в детството си и ги разбираме едва след време като възрастни.

* * *

Ужасното е, че не се мен『ш, а че въпреки всички преживелици и нещастия оставаш все същия.

* * *

Докато бях млад, не забелязвах приликата с баща си. Но сега, когато съм достигнал неговата възраст, почвам да откривам у себе си все повече и повече чертитё му, навиците му, държанието му. И понякога, като се уловя, че казвам негови думи или извършвам негово движение, изтръпвам: сякаш той още живее, а аз, невидим, само го наблюдавам.

* * *

Не бива да се учудваме, че някои хора въпреки всички очевидности, въпреки страданията, които търпят, не само не се поправят, но продължават още по-упорито предишното си поведение. Като че ли в психическия живот има някакъв капитал — един капитал от обиди и унижения, с кой то си толкова по-малко склонен да се разделиш, колкото по-голям е той.

* * *

Животът е като клечката кибрит: додето се обърнеш да видиш къде си, и той угасне.

представлението се води от

КЮРАНА ПЕНЕВА

текста следи

РОЗА ЯЧЕВА

Откъсите, включени в програмата, са взети от:

1. *Иван Динков. Докосвания до България. С., 1974, БП.*
2. *Николай Христозов. По дирята на безследно изчезналите. С., 1977. Партиздат.*
3. *Атанас Далчев. Стихотворения. Фрагменти. Мисли и впечатления. С., 1978. БП.*

Материали и редакция на програмата

ЛИТЕРАТУРНОТО БЮРО

при театъра

Графични рисунки

ВИОЛЕТА РАДКОВА

Оформление

ДИМИТЪР ГИЛЕВ